

Kuntaliiton ohjeistus rakentamisen kalvomuovien green deal raportoinnista kunnille (toimenpiteet ja niiden mittaaminen)

Sitoumus liittyä Rakentamisen muovit green deal -sopimukseen tehdään sitoumus2050.fi -sivustolla. Tehdessään sitoumuksen kunta sitoutuu sopimuksen tavoitteiden edistämiseen ja kuntia koskevien toimenpiteiden toteuttamiseen. Kunta määrittelee sitoumuksessaan omat tavoitteensa, toimenpiteensä ja niiden toteutustavan.

Rakentamisen Green deal -sopimuksen yhteisenä tavoitteena on lisätä rakentamisen toimitusketjussa ja rakentamisessa käytettyjen kalvomuovien erilliskeräystä ja parantaa niiden kierrätyksen valmistelua, jota kautta kalvomuovit on mahdollista suunnata tehokkaammin uudelleenkäyttöön ja kierrätykseen. Tavoitteena on myös lisätä kierrätysmateriaaleista valmistettujen muovien käyttöä rakentamisen toimitusketjussa ja rakentamisessa, sekä optimoida ja vähentää ympäristön kannalta kestävästi kalvomuovien kulutusta. Kalvomuovien tuotannossa tavoitteena on, että vuoden 2027 loppuun mennessä käytetyistä raaka-aineista 40 % on kierrätettyjä kalvomuoveja.

Toimenpiteet

Kunnat valitsevat toimenpiteet liittyessään sitoumukseen sitoumus2050.fi -sivustolla. Toimenpiteet on kohdistettu kunnan itse toteuttamiin talonrakennushankkeisiin ja maanrakennusurakoihin tai sen hankkimiin talonrakennushankkeisiin ja maanrakennusurakoihin. Kunnat voivat lisäksi lisätä sitoumukselleen uusia omia toimenpiteitä. Ohje on sovellettavissa myös muihin julkisiin organisaatioihin.

Tämän sopimuksen yhteydessä **itse toteutetulla rakennushankkeella ja urakalla** tarkoitetaan rakennushanketta ja urakkaa, jossa tilaaja toimii itse päätoteuttajana ja toteuttaa merkittävän osan rakentamisesta omana työnään omalla henkilökunnalla. **Hankitulla rakennushankkeella ja urakalla** tarkoitetaan rakennushanketta ja urakkaa, jossa jokin muu taho, kuin tilaaja itse, toimii päätoteuttajana ja tilaaja toteuttaa rakentamisesta korkeintaan pienen osan omana työnään omalla henkilökunnalla. **Rakennushankkeella** tarkoitetaan tässä sopimuksessa rakennuslupaa edellyttävää **talonrakennushanketta**, jonka bruttoala on vähintään 500 kerrosneliometriä (k-m²) ja joka

toteutetaan yhteisellä rakennustyömaalla (rakennusluvanvarainen rakennushanke). **Urakalla** tarkoitetaan tässä sopimuksessa valtion tai kunnan viranomaisen tilaamaa (hankkimaa) hankintalain 25 §:n mukaisen kansallisen kynnysarvon ylittävää **maanrakennusurakkaa** tai vastaavan kokoista valtion tai kunnan itse toteuttamaa **maanrakennushanketta/-työtä**.

Mittarit

Jokaiselle toimenpiteelle tulee valita sitoumusta tehtäessä kaikki alla olevalla listalla tarjolla olevat kunnan toimintaa koskevat mittarit. Mittareihin liittyvien toimenpiteiden toteuttaminen ja niiden seuranta on jaettu kahteen vaiheeseen sopimuksen toteuttamisen edistämiseksi. Ensimmäisen vaiheen toimenpiteet, jotka koskevat lähinnä kouluttautumista ja seuranta eli orientoitumista aiheeseen, toteutetaan vuosina 2022-2024 ja myös raportoidaan vastaavasti em. vuosilta. Toisessa vaiheessa toimenpiteet ja mittarit lisääntyvät ja vuosina 2025-2027 on tarkoitus painottaa enemmän käytännön toimenpiteitä, kuten muovien kierrättämistä ja kierrätysmateriaaleista valmistettujen muovien hyödyntämistä.

Toimenpiteiden toteutumisesta ja niitä kuvaavista mittareista tulee raportoida vuosittain sitoumus2050.fi -sivustolla. Green deal -sitoumusten raportointikausi on kalenterivuosi. Vuosilta 2022-2024 raportoidaan vaiheeseen 1 valitut toimenpiteet ja vuosilta 2025-2027 raportoidaan sekä vaiheeseen 1 että vaiheeseen 2 valitut toimenpiteet. Raportointi edellisvuoden tuloksista ja tehdyistä toimenpiteistä tapahtuu aina seuraavan vuoden huhtikuun loppuun mennessä.

Mikäli kunnalla ei ole raportointivuonna ollut jotakin mittaria koskevaa seurattavaa toimintaa, kohtaan raportoidaan ko. mittarin kohdalle ”ei toteutunut”. Tällöin lomakkeen lisätiedoissa kerrotaan, ettei ko. toimintaa ole ollut raportoitavana vuonna. Saattaa olla, että kunta ei seurantavuoden aikana esimerkiksi itse toteuta yhtään infraurakkaa, vaan vain hankkii niitä tilaajana ulkopuolelta (hankittu urakka).

Mikäli sama mittari koskee useita toimintoja, esimerkiksi talonrakennushankkeita ja infraurakoita, joista vain osa hanketyypeistä on toteutunut raportoitavana vuonna, raportoidaan mittari vain toteutuneen toiminnan mukaisesti. Lisätietokohdassa voidaan tarkentaa, mitä toimintaa raportointi koskee. Esimerkiksi lisätietoihin kirjataan, että raportointi koskee rakennushankkeita, koska infraurakoita ei ole toteutunut.

Kun kyseessä on määrällinen mittari (toimenpide g), tulee sille ilmoittaa lähtötaso ja tavoitetaso sitoumuksen vaiheen 2 alkaessa sekä määrällistä mittaria vuosittain päivitettäessä. Alla olevan taulukon kohdassa g on kuvattu tarkemmin kyseisen toimenpiteen määrällisen mittarin määrittäminen.

Kullekin toimenpiteelle on mahdollista luoda lisäksi itse omia mittareita, mutta itse luodut mittarit eivät riitä toimenpiteen ainoiksi mittareiksi. Mittareita valittaessa on tärkeää huomioida, että kaikki sitoumuksessa valitut ja myöhemmin raportoitavat mittarit ovat julkisia.

Toimenpide	Mittarit	Raportoinnin yhteydessä pyydettävät lisätiedot, tarkennukset raportointiin
VAIHE 1		
a. hyödyntää Motivan Rakentamisen muovit verkko-koulutusohjelmaa omissa hankinnoissaan (vaihe 1; tp 1)	On hyödyntänyt muovit hankinnoissa moduulia ja ohjeistusta omissa hankinnoissaan (toteutunut/ei toteutunut)	Ovatko moduuli ja ohjeistus tuoneet lisäarvoa hankintojen valmisteluun?
b. hyödyntää omassa toiminnassaan ja kannustaa hankkimissaan rakennushankkeissa ja urakoissa toimivia yrityksiä hyödyntämään Motivan Rakentamisen muovit verkkokoulutusohjelmaa ja muita tukimateriaaleja ja ohjeistuksia (vaihe 1; tp 2)	<p>Sopimuksen teemojen kannalta keskeinen henkilöstö on osallistunut koulutukseen (toteutunut/ei toteutunut)</p> <p>On hyödyntänyt tukimateriaaleja ja ohjeistuksia omassa toiminnassaan (toteutunut/ei toteutunut)</p> <p>On kannustanut kaikissa hankkimissaan rakennushankkeissa ja urakoissa toimivia yrityksiä osallistumaan koulutukseen (toteutunut/ei toteutunut)</p> <p>On kannustanut kaikissa hankkimissaan rakennushankkeissa ja urakoissa toimivia yrityksiä hyödyntämään tukimateriaaleja ja ohjeistuksia (toteutunut/ei toteutunut)</p>	
c. suunnittelee itse toteuttamiensa rakennushankkeiden tai urakoiden jätehuoltoratkaisut mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ja tarvittaessa hyödyntää jätehuoltoratkaisuja tarjoavien toimijoiden osaa-mista suunnittelussa (vaihe 1; tp 3)	<p>Suunnittelee kaikkien itse toteutettavien rakennushankkeiden ja urakoiden jätehuoltoratkaisut mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ja etsii tarpeen mukaan erilliskeräyksen järjestämiselle uusia ratkaisuja (toteutunut/ei toteutunut)</p> <p>Edellyttää, että kaikissa rakennushankkeissa ja urakoissa jätehuoltotoimija raportoi jätehuoltosuunnitelman ja kalvo-muovien erilliskeräyksen toteutumisesta rakennushankkeen tai urakan toteuttajalle (toteutunut/ei toteutunut)</p>	<p>Millaisia erilliskeräysratkaisuja on kehitetty ja ollut käytössä työmailla?</p> <p>Mitkä ovat olleet suurimmat haasteet erilliskeräyksen järjestämisessä?</p>

Toimenpide	Mittarit	Raportoinnin yhteydessä pyydettävät lisätiedot, tarkennukset raportointiin
<p>d. kannustaa hankkimissaan rakennushankkeissa ja urakoissa toimivia yrityksiä optimoimaan ja vähentämään kalvomuovien kulutusta kestävästi, tehostamaan niiden erilliskeräystä, uudelleenkäyttöä ja kierrätyksen valmistelua, sekä lisäämään kierrätysmateriaaleista valmistettujen muovien hyödyntämistä (vaihe 1; tp 4)</p>	<p>On kannustanut kaikissa hankkeissa ja urakoissa yrityksiä optimoimaan ja vähentämään kalvomuovien kulutusta kestävästi (toteutunut/ei toteutunut)</p>	
	<p>On kannustanut kaikissa hankkeissa ja urakoissa yrityksiä tehostamaan kalvomuovien erilliskeräystä kierrätystä varten (toteutunut/ei toteutunut)</p>	
	<p>On kannustanut kaikissa hankkeissa ja urakoissa yrityksiä lisäämään kierrätysmateriaaleista valmistettujen muovien hyödyntämistä (toteutunut/ei toteutunut)</p>	
VAIHE 2		
<p>e. liittää rakentamisen muovit green deal -sopimuksen sisältämän kokonaisuuden soveltuvilta osin ja mahdollisuuksien mukaan osaksi teemaan liittyvien hankintojensa valmistelua, hankintakriteereitään ja hankintojensa kilpailutusta ja toteutusta (vaihe 2; tp 1)</p>	<p>On ottanut sopimuksen edellyttämät toimenpiteet huomioon kaikkien teeman hankintojensa valmisteluvaiheessa (toteutunut/ei toteutunut)</p>	<p>Miten sopimus on vaikuttanut hankintojen valmisteluun?</p> <p>Mihin on liittynyt haasteita hankintojen valmistelussa (sopimuksen näkökulmasta)?</p>
	<p>On ottanut käyttöön/käyttänyt sopimuksen tavoitteita edistäviä hankintakriteereitä hankintojensa kilpailutuksessa (toteutunut/ei toteutunut)</p>	<p>Millaisia sopimuksen elementtejä ja millaisissa hankinnoissa on ollut mahdollista huomioida hankintakriteereissä ja hankintojen kilpailutuksissa?</p> <p>Millaisia haasteita on hankinnoissa tullut esille?</p>

Toimenpide	Mittarit	Raportoinnin yhteydessä pyydettävät lisätiedot, tarkennukset raportointiin
	On seurannut, huomioidaanko sopimuksen tavoitteita edistäviä hankintakriteerejä ja muita elementtejä tehdyissä hankintasopimuksissa (toteutunut/ei toteutunut)	Miten laajasti hankintakriteerit ja sopimuksen muut elementit on huomioitu tehdyissä hankintasopimuksissa (oma arvio per hankinta/hankinnat yhteensä)? Onko tähän liittynyt haasteita ja minkälaisia?
<p>f. optimoi ja vähentää kalvomuovien kulutusta kestävästi itse toteuttamissaan talonrakennushankkeissa ja maanrakennusurakoissa (vaihe 2; tp 2)</p>	<p>On optimoinut ja vähentänyt kalvomuovien kulutusta kestävästi hyödyntämällä ympäristön kannalta kestävämpiä materiaaleja ja/tai muita ratkaisuja itse toteuttamissaan rakennushankkeissa (toteutunut/ei toteutunut)</p> <p>On optimoinut ja vähentänyt kalvomuovien kulutusta kestävästi hyödyntämällä ympäristön kannalta kestävämpiä materiaaleja ja/tai muita ratkaisuja itse toteuttamissaan urakoissa (toteutunut/ei toteutunut)</p>	<p>Missä tuoteryhmissä (ml. sisällä tapahtuva suojaaminen) tiedätte, että vaihtoehtoisia materiaaleja ja muita ratkaisuja on tarjolla?</p> <p>Millaisia vaihtoehtoisia materiaaleja/muita ratkaisuja on hyödynnetty, miten ne ovat toimineet? Missä tuoteryhmissä ne ovat toimineet ja missä eivät?</p> <p>Missä työmaatoiminnoissa erityisesti optimointiin ja vähentämiseen liittyy haasteita ja mistä haasteet johtuvat?</p>
<p>g. järjestää itse toteuttamissaan talonrakennushankkeissa ja maanrakennusurakoissa erilliskeräyksen rakentamisessa syntyville kalvomuoveille (vaihe 2; tp 3)</p> <p><i>Määrällinen tavoite asetetaan aina vuosittain: lähtökohtaisesti tavoite on 100 %, paitsi jos on etukäteen tiedossa, että osassa hank-</i></p>	<p>Kalvomuovien erilliskeräys on järjestetty itse toteutettavissa rakennushankkeissa, arvio prosenttiosuudesta kaikista vuoden aikana käynnissä olleista itse toteutettavista hankkeista (määrä)</p>	<p>Niiden hankkeiden ja urakoiden osuus kaikista vuoden aikana käynnissä olleista itse toteutettavista hankkeista/urakoista, joissa erilliskeräystä ei tarvita, koska kalvomuovit menevät sovitusti laitospäätöseen lajitteluun</p> <p>Onko itse toteutettavissa hankkeissa ja urakoissa käytössä työmaakäyttöön soveltuvia erityisratkaisuja</p>

Toimenpide	Mittarit	Raportoinnin yhteydessä pyydettävät lisätiedot, tarkennukset raportointiin
<p><i>keista/urakoista ei erillis-keräystä tarvita, koska kalvomuovit menevät laitospäiväkohtaiseen käsittelyyn (tällöin tavoitteen voi halutessaan asettaa pienemmäksi tämän mukaisesti). Mikäli itse toteutettuja hankkeita/urakoita ei ole sinä vuonna, jolle tavoitetta asetetaan, laitetaan tavoitteeksi 0 %.</i></p> <p><i>Määrällisen tavoitteen asettamisen yhteydessä kysytään myös lähtötasoa. Lähtötasoksi laitetaan selkeyden vuoksi aina 0.</i></p>	<p>Kalvomuovien erilliskeräys on järjestetty itse toteutettavissa urakoissa, arvio prosenttiosuudesta kaikista vuoden aikana käynnissä olleista itse toteutettavista urakoista (määrä)</p>	<p>erilliskeräyksen järjestämiseksi, millaisia ratkaisuja?</p>
<p>h. edistää kierrätysmateriaaleista valmistettujen muovien hyödyntämistä itse toteuttamissaan talonrakennushankkeissa ja maanrakennusurakoissa (vaihe 2; tp 4)</p>	<p>On lisännyt kierrätysmateriaaleista valmistettujen muovien käyttöä itse toteuttamissaan rakennushankkeissa (toteutunut/ei toteutunut)</p> <p>On lisännyt kierrätysmateriaaleista valmistettujen muovien käyttöä itse toteuttamissaan urakoissa (toteutunut/ei toteutunut)</p>	<p>Missä tuoteryhmissä tiedätte, että kierrätysmateriaaleista valmistettuja muoveja on tarjolla?</p> <p>Missä tuoteryhmissä kierrätysmateriaaleista valmistettuja muoveja on käytetty?</p> <p>Onko kierrätysmateriaaleista valmistettuja muoveja käytetty sisällä tapahtuvaan suojaamiseen?</p>